LESSON PLAN
Παραπληροφόρηση

ΣΤΟΧΕΥΜΕΝΟ ΚΟΙΝΟ

Μαθητές Ε & ΣΤ Δημοτικού

ΣΤΟΧΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Αυτό το lesson plan έχει σχεδιαστεί για να υποστηρίξει τους εκπαιδευτικούς να διδάξουν την παραπληροφόρηση, συμβάλλοντας στη δημιουργία μιας νέας γενιάς ψηφιακών πολιτών που θα είναι ενημερωμένοι, ενδυναμωμένοι και ενεργοί. Η κατανάλωση διαφορετικών ειδών πληροφοριών και ειδήσεων έχει γίνει ολοένα και πιο πολυεπίπεδη: αυτό που βλέπουμε και βιώνουμε συχνά εξατομικεύεται από τα άτομα και τους λογαριασμούς που ακολουθούμε στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Ταυτόχρονα, τα τελευταία χρόνια, έχει γίνει ευκολότερη η αναπαραγωγή και η κοινή χρήση κατασκευασμένου και χειραγωγημένου περιεχομένου στο διαδίκτυο. Ως αποτέλεσμα, ο εντοπισμός παραπλανητικών ή ψευδών πληροφοριών έχει γίνει πιο περίπλοκος.

Σκοπός αυτού του μαθήματος είναι να μάθουν οι μαθητές πώς να εξετάζουν με κριτική σκέψη το περιεχόμενο που συναντούν στο διαδίκτυο και να μάθουν να διερευνούν πιθανά κίνητρα πίσω από το περιεχόμενο που δημοσιεύεται.

Στην περίπτωση που θεωρείτε ότι το επίπεδο των μαθητών σας δεν είναι τόσο προχωρημένο ώστε να καταλάβουν τα παραδείγματα που περιέχονται μπορείτε να διδάξετε το μάθημα για την παραπληροφόρηση που απευθύνεται σε μικρά παιδιά δημοτικού και το οποίο μπορείτε να βρείτε εδώ.

ΜΑΘΗΜΑ

Διαφάνεια 2	Εισαγωγή των μαθητών στην αξία της ενημέρωσης. Ο ενημερωμένος πολίτης έχει τη δυνατότητα να είναι κριτικός στοχαστής σε έναν κόσμο όπου η τεχνολογία και τα μέσα ενημέρωσης είναι παντού στην καθημερινότητά και παίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της στάσης ζωής και των επιλογών του. Διερευνάμε μαζί με τους μαθητές τους πολλούς και διαφορετικούς τρόπους πρόσβασης στην ενημέρωση που υπάρχουν και αναφέρουμε τα υπέρ και τα κατά του κάθε μέσου που προτιμούν οι μαθητές.

Διαφάνεια 3&4	Ρωτάμε τους μαθητές ποιος νομίζουν ότι είναι ο συγγραφέας του διαδικτύου. Μέσα από τη συζήτηση τους δίνουμε να καταλάβουν ότι ο καθένας από εμάς μπορεί να γράψει κάτι είτε αλήθεια, είτε ψέμα - είτε ακόμα και την προσωπική του άποψη και να το κοινοποιήσει στο διαδίκτυο από όπου θα το δουν εκατομμύρια άνθρωποι. Αυτό σημαίνει ότι δεν μπορούμε να εμπιστευόμαστε οτιδήποτε διαβάζουμε στο διαδίκτυο.
Διαφάνεια 5&6	Ρωτάμε τους μαθητές ποια είναι η διαφορά της είδησης από ένα άρθρο γνώμης. Ο στόχος είναι να συνειδητοποιήσουν ότι πρόκειται για δυο πολύ διαφορετικά πράγματα όπου στην πρώτη περίπτωση (είδηση) πρέπει να υπάρχει αντικειμενικότητα ενώ στη δεύτερη περίπτωση (άρθρο γνώμης) το περιεχόμενο είναι υποκειμενικό και εκφράζει την άποψη του αρθρογράφου. Πιο συγκεκριμένα: Η είδηση είναι η πληροφορία για κάποιο γεγονός που είναι ασυνήθιστο, πρωτοφανές ή νέο. Για να παρουσιάσουμε μια είδηση, δηλώνουμε συνήθως τον τόπο, τον τρόπο, την αιτία, το σκοπό, το αποτέλεσμα, ενώ για τα πρόσωπα που συμμετέχουν αναφέρουμε το όνομα, την ηλικία, την καταγωγή, το επάγγελμα ή κάποιο ιδιαίτερο χαρακτηριστικό τους που μπορεί να έχει σχέση με το γεγονός. Ακολουθούμε δηλαδή τους δημοσιογραφικούς κανόνες, σύμφωνα με τους οποίους η είδηση πρέπει να απαντήσει στα ερωτήματα τι, ποιος, πού, γιατί, πώς. Σε ένα άρθρο γνώμης καταγράφεται η αλήθεια του αρθρογράφου, αυτά που ο ίδιος πιστεύει. Δεν είναι αντικειμενικό αλλά υποκειμενικό. Δίνεται ένα παράδειγμα μιας είδησης κι ενός άρθρου γνώμης. Στο άρθρο γνώμης ξεκάθαρα αναφέρεται ο όρος «ΑΠΟΨΕΙΣ» στην αρχή.
Διαφάνεια 7	Ακολουθούν παραδείγματα περιεχομένου που συναντάμε στο διαδίκτυο και ο στόχος είναι να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές τι πρέπει να εμπιστευόμαστε και τι όχι. Στο πρώτο παράδειγμα απεικονίζεται το επίσημο site του XBOX και ως εκ τούτου μπορούμε να το εμπιστευτούμε. (το ότι είναι επίσημο το site προκύπτει και από το URL)
Διαφάνεια 8	Σε αυτή τη διαφάνεια απεικονίζεται μια συνομιλία σε ένα κοινωνικό δίκτυο. Η συνομιλία έχει ανέβει σε σελίδα της κοινότητας παιχνιδιών αλλά δεν μπορούμε να είμαστε σίγουροι για την αξιοπιστία των όσων λέγονται. Δεν πρέπει να θεωρούμε δεδομένα όσα διαβάζουμε σε ένα post καθώς κανείς δεν ελέγχει αν το περιεχόμενο είναι αξιόπιστο.
Διαφάνεια 9&10	Σε αυτή τη διαφάνεια διαβάζουμε μια συνομιλία σε ένα Forum και

	ένα σχόλιο σε κριτική βιβλίου. Και σε αυτήν την περίπτωση θα πρέπει να εξετάσουμε τα όσα λέγονται με κριτικό μάτι καθώς δεν υπάρχει κανένας έλεγχος και ο καθένας μπορεί να λέει ότι θέλει.
Διαφάνεια 11&12	Συζητήστε με τους μαθητές τι είναι παραπληροφόρηση και ψευδείς ειδήσεις. Ποια είναι τα κίνητρα της παραπληροφόρησης; Ορισμένα άτομα ή ορισμένες ομάδες δημιουργούν παραπληροφόρηση για να επηρεάσουν άλλους. Μπορεί να το κάνουν αυτό για ιδεολογικούς λόγους, για να πείσουν τους άλλους για την ορθότητα μιας πολιτικής άποψης και για να αποκομίσουν οικονομικό όφελος. Όσον αφορά ορισμένες ηπιότερες περιπτώσεις παραπληροφόρησης, μπορείτε να αναφέρετε ότι ίσως δημιουργείται για ψυχαγωγικούς σκοπούς (π.χ. ορισμένες μορφές σάτιρας), και στις περιπτώσεις αυτές η παραπλάνηση έχει ως στόχο να κερδίσει ακολούθους.
Διαφάνεια 13	Εισαγωγή στον τρόπο αναγνώρισης των ψευδών ειδήσεων. Επισημαίνουμε στους μαθητές πόσο σημαντικό είναι όταν ψάχνουμε κάτι στο διαδίκτυο, αυτό που θα βρούμε να το διασταυρώνουμε και από άλλες πηγές. Μόνο έτσι μπορούμε να σιγουρευτούμε για την αξιοπιστία του. Επίσης είναι σημαντικό να αναζητάμε πληροφορίες από αξιόπιστα, γνωστά site. Μπορούμε να εμβαθύνουμε ακόμα περισσότερο τη συζήτηση ρωτώντας ποια είναι τα χαρακτηριστικά εκείνα που αν τα δούμε σε ένα δημοσίευμα μπορεί να μας υποψιάσουν ότι κάτι δεν πάει καλά. Εδώ μπορείτε να αναφέρετε τους υπερβολικούς τίτλους όπως π.χ «Σοκαριστικό», «απίστευτο» κ.α, τα ορθογραφικά, συντακτικά λάθη, την έλλειψη συντάκτη, την έντονη προτροπή για αναπαραγωγή, τα μη λειτουργικά link, τη φωτογραφία που μπορεί να είναι άσχετη με το θέμα ή πολύ κακής ανάλυσης.
Διαφάνεια 14	Ακολουθούν 5 ερωτήσεις κλειδιά που μας βοηθούν να ξεχωρίσουμε αν ένα δημοσίευμα είναι αξιόπιστο ή μη.
Διαφάνεια 15	Δείτε μαζί με τους μαθητές ένα ενημερωτικό βίντεο για την παραπληροφόρηση που δημιούργησε το Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου σε συνεργασία με την Αρχή Κυβερνοασφάλειας του Υπουργείου Ψηφιακής Διακυβέρνησης. SCAN ME
Διαφάνεια 16	Εισαγωγή στο ρόλο του photoshop στην παραπληροφόρηση. Ορισμένα οπτικά χαρακτηριστικά είναι δύσκολο να αναπαραχθούν με επιτυχία και μαρτυρούν ξεκάθαρα την αλλοίωση της φωτογραφίας. Δείτε με τους μαθητές τα δυο παραδείγματα και χωρίς να χρησιμοποιήσετε κάποιο εργαλείο προσπαθήστε να διαπιστώσετε αν οι φωτογραφίες είναι προϊόν photoshop ή όχι. Στο πρώτο παράδειγμα είναι ξεκάθαρο ότι η πόρτα στο παρασκήνιο είναι εξωπραγματικά στραβή εξαιτίας της επεξεργασίας που έχει γίνει στο

	μυ του χεριού του εικονιζόμενου. Στο δεύτερο παράδειγμα λείπει η σκιά του βράχου.
Διαφάνεια 17&18&19	Εξηγήστε στους μαθητές ότι αν συναντήσουν περιεχόμενο στο διαδίκτυο για το οποίο δεν είναι σίγουροι ότι είναι αληθές σε καμία περίπτωση δε θα πρέπει να το αναδημοσιεύσουν χωρίς πρώτα να το έχουν ερευνήσει. Ένας τρόπος είναι να αναζητήσουν την είδηση μέσω μιας μηχανής αναζήτησης και από άλλες πηγές έτσι ώστε να διαπιστώσουν αν έχει δημοσιευθεί και αλλού. Πολλές φορές κάποιος ο οποίος έχει προχωρήσει στην αναδημοσίευση μιας ψεύτικης είδησης μπορεί καν να μην το γνωρίζει οπότε είναι σημαντικό οι μαθητές να μάθουν ότι πρέπει να το επισημάνουν γράφοντας κάποιο σχετικό πολύ ευγενικό σχόλιο κάτω από την αναδημοσίευση. Πρέπει να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές ότι όπως ο εκφοβισμός δεν είναι αποδεκτός έτσι δεν είναι αποδεκτή και η παραπληροφόρηση. Σιγουρευτείτε ότι οι μαθητές γνωρίζουν πως μπορούν να κάνουν Block/Report στις διάφορες πλατφόρμες που χρησιμοποιούν. Μπορείτε να δείτε περισσότερα εδώ.